

A népszámlálás szerepe a hajléktalanok számbavételében

**Nemzeti tanácskozás a hajléktalanügyet támogató
információs rendszerek kialakításának lehetőségeiről
(2008. december 5.)**

Szűcs Zoltán

Központi Statisztikai Hivatal,
Népességstatisztikai főosztály

A népszámlálások célja, előnye

A népszámlálások célja – többek között –

- egy adott területen élő népesség teljes körű számbavétele,
- demográfiai, foglalkoztatási, iskolázottsági szerkezetük stb. feltérképezése.

A népszámlálási típusú adatfelvétel előnye:

- pillanatfelvétel,
- az adott területen élő minden személyre kiterjed – a hajléktalan személyekre is.

Nemzetközi kötelezettség

- Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa 763/2008/EK számú rendelete a népszámlálásokról
- ENSZ-EGB és az Eurostat 2007-ben elfogadott közös ajánlása a 2011. évi népszámlálásokról az európai régióban

Az ENSZ-EGB és az Eurostat ajánlása (1)

A népszámlálás a fő statisztikai mérések elsődleges forrása, kiterjed a hajléktalan személyek számbavételére is.

A „hajléktalan” fogalom meghatározása országonként eltérhet – kulturális definíció.

Két kategóriát javasol:

- elsődleges hajléktalanság (vagy fedélnélküliség): akik az utcán, lakóegységnek számító menedék nélkül élnek,
- másodlagos hajléktalanság: akik nem rendelkeznek állandó lakóhellyel, és gyakran váltogatják a különböző típusú szállásaikat (lakások, menedékhelyek, hajléktalanok számára fenntartott intézetek stb.).

Az ENSZ-EGB és az Eurostat ajánlása (2)

Hajléktalan személy – tágan értelmezve – az, akinek nincs lakása, ezért az éjszakát

- szabad ég alatt vagy olyan épületekben, amelyek nem emberi szállás céljára épültek,
- kényszerszállásokon (éjjeli menedékhelyeken, szállodában, vendégfogadóban vagy vendégszálláson),
- megfelelő hajléktalanszálló hiányában kórházban,
- tartós tartózkodási hely hiányában barátok, rokonok által ideiglenesen nyújtott szálláshelyen

tölti.

A hajléktalanok összeírása (2001. évi népszámlálás)

Az adatgyűjtés a hajléktalanok következő csoportjaira terjedt ki:

- hajléktalanok tartós vagy átmeneti elhelyezését biztosító intézményekben élők
 - az adatfelvevők az intézmény munkatársai,
- lakott egyéb lakóegységben (pl. bódében, kunyhóban, putriban, barlangban stb.) élők
 - az adatfelvevők a számlálóbiztosok,
- rendszeresen valamely épület (pl. lakóház) lépcsőházában, kapualjában, padlásfeljárójában tartózkodók = lakcím (fedél) nélküli hajléktalanok
 - az adatfelvevők a számlálóbiztosok,
- pályaudvarokon, aluljárókban, metróállomásokon, kapualjakban, félreeső zugokban, padokon stb. magukat meghúzódnók = fedél nélküli hajléktalanok
 - az adatfelvevők a polgármesteri hivatalok, szeretetszolgálatok szociális munkásai.

A hajléktalanok összeírása (2011. évi népszámlálás)

- Az adatfelvétel módja függ a népszámlálás eszmei időpontjától:
 - téli időszakban többen veszik igénybe az ellátó rendszereket,
 - más évszakokban megnő a fedél nélkül élők száma.
- Összeírók:
 - intézményekben: alkalmazottak,
 - fedél nélküliek esetében: hajléktalanok ellátásával foglalkozó szervezetek aktivistái.

Az összeírókkal szembeni követelmények

A hajléktalan személyek összeírását olyan személyekkel célszerű elvégeztetni, akik

- ismerik fellelhetőségüket, azt a helyet, ahová pihenés, alvás céljából rendszeresen visszatérnek,
- a hajléktalan személyekkel korábban már kiépítették a kapcsolatot,
- elnyerték bizalmukat, vagy
- képesek bizalmuk elnyerésére.

Az együttműködés előnyei

A KSH biztosítja

- a jogszabályi felhatalmazást,
- a szervezeti kereteket,
- az anyagi erőforrásokat,

Az adatfelvételben közreműködő szervezetek a hajléktalan személyek

- felkutatását,
- adataik felvételét.

Köszönöm a figyelmet!